

TÜRK FAKTORİNG SEKTÖRÜNDE FİNANSMAN VE NAKİT YÖNETİMİNİN YAPISI: KÜMÜLATİF NAKİT AKIŞ MODELİ ÖNERİSİ

Mehmet İSLAMOĞLU¹
Fatih KAYHAN²

FINANCING AND CASH MANAGEMENT STRUCTURE IN TURKISH FACTORING INDUSTRY: PROPOSAL OF CUMULATIVE CASH FLOW MODEL

Öz

Bu çalışma, Türk Faktoring Sektöründe Finansman ve Nakit Akım Yapılarını incelemektedir. Çalışmanın amacı, faktoring firmalarının fon kullanımlarında vade uyumsuzluğu riskini bertaraf edebilecek alternatif bir nakit akış modeli ortaya koymaktır. Sektörün temel özellikleri, faktoring türleri, finansmana dair mevzuat, finansman ve nakit akım yönetimi yapısının daha iyi anlaşılabilmesi için ondan fazla kaynak incelenmiştir. Konu hakkında yapılan çalışmalar incelendikten sonra, mevcut nakit akım sistemi ve yeni modelin karşılaştırması yapılmıştır. Finansal risk, özellikle vade riski göz önüne alındığında yeni model önerilmektedir. Nakit akım yapısı mukayesesini en iyi şekilde izah edebilmek için, SWOT analiz kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Faktoring Endüstrisi, Nakit Akım Modeli, Finansman

Abstract

This paper examines Financing & Cash Flow Structures of the Turkish Factoring Sector. The purpose of this study is to provide an alternative Cash Flow Model for factoring companies which shall eliminate maturity risk during fund utilization. More than ten studies were reviewed and examined in order to have a better understanding of the financing and cash flow management structure of the sector as well as basic elements of the sector, types of factoring, legislation regarding the fund utilization and disbursement. After examining studies about the subject, a comparison of the existing cash flow system and a new model was made in this paper. The new model was recommended taking into consideration the financial risk, especially maturity risk. In order to provide the best outlook of the cash flow structure comparison, a SWOT analysis is utilized in this study.

Keywords: Factoring Industry, Cash Flow Model, Financing

---

¹Bartın Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü, mislamoglu@bartin.edu.tr,

²Finans Uzmanı, MetLife-Türkiye, İstanbul, fatih.kayhan06@gmail.com

1. Giriş

Factoring, Factoring Derneği tarafından, ‘ticaretin çarklarını döndüren önemli bir enstrüman’ olarak kısaca ifade edilirken, daha geniş anlamda ‘mal veya hizmet satışından doğmuş veya doğacak alacakları temlik alarak satıcı firmaya garanti, tahsilat / alacak yönetimi ve finansman (ön ödeme) hizmetlerinden en az birinin sunulduğu finansal bir enstrümandır’ şeklinde bir tanım kullanılmıştır.

Factoringin tarihi konusunda, Jones (2009:187), ‘Factoring’ isimli çalışmasında faktörlerin evrimini incelemiştir ve şu bulgulara ulaşmıştır; Factoringin kökenleri, İngiltere’dedir. İngiltere’deki değirmenlerden mamül temin eden, İngiltere dışındaki ülkelerde faaliyet gösteren İngiliz acentelerinin faaliyetleri bu sektörün kökenlerini oluşturmuştur. Dünyada, günümüzün büyük factoring kuruluşlarının tarihi komisyon tacirleri ile ilgilidir ve 4 büyük kurum 19. Yüzyılın ortalarından önce ortaya çıkmıştır. 1900’lü yılların başlarında tekstil alanında kullanılan factoring hizmetleri, tekstil dışındaki sektörlerde kullanılarak dünyada ticaretin finansmanında bir finansal aracı olarak gelişmiştir. Ravaş ve David ise (2010:291) factoringin 4000 yıldır evrim içerisinde olduğunu, ticaretin başlangıcından beri var olduğunu, ilk olarak medeniyetlerin beşiği kabul edilen Mezopotamya uygarlığı zamanında Kral Hammurabi zamanında uygulandığını ifade etmektedir. Türkiye’de factoringin tarihçesini Factoring Derneği kurumsal web sayfasında izah etmiştir; 1988 yılında banka departmanı olarak ilk factoring faaliyeti başlamıştır, 1994 yılında 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK) 545 sayılı KHK ile değişiklik yapılmıştır (Ödünç para verme işleri hakkında KHK), 1995 yılında Türk Factoring Derneği kurulmuştur, 2006 yılında denetim ve yönetim BDDK’ya bağlanmıştır, 2009 yılında Factoring kanun taslağı TBMM’ye sunulmuştur, 2010 yılında şirketlerin intibak ve lisans süreci tamamlanmıştır. 2011 yılında Factoring kanun tasarısı arşive kaldırılmış, 2012 Nisan ayında Factoring kanun tasarısı TBMM’de görüşülmeye başlanmıştır. Kasım 2012’de ise, Tasarı kanunlaşmıştır.

Factoring işleminde 3 taraf mevcuttur; factoring hizmetlerinden faydalanan taraf olarak müşteri, hizmeti veren kurum olarak factoring şirketi ve üçüncü taraf olarak borçlu.

Factoring hizmetlerini genel anlamda üç ana grupta toplayabiliriz; ilk olarak, ticari alacakların ödenememe riskinin üstlenilmesi (alacak garantisi); ikinci olarak, tahsilat işlemlerinin üstlenilmesi ve üçüncü olarak, alacakların vadesinden önce nakde döndürülmesi (finansman).

Mevzuat açısından, faktoring hizmetlerinin yasal altyapısı, Kanun Hükümünde Kararname, Yönetmelik, Tebliğ ve Genelge ile oluşmaktadır. 6 Ekim 1983 tarihli '**Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükümünde Kararname**', faktoring sektörünün yasal temelidir, bununla birlikte, TBMM Genel Kurul'da yapılan görüşmelerin ardından '**Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu**' taslağı 21 Kasım 2012 tarihinde onaylanmıştır. Bu gelişme ile sektörün 2012 yılında bir yasaı oluşmuştur.

Çalışma şu bölümlerden oluşmaktadır; ikinci bölümde literatür özeti yer almaktadır. Üçüncü bölümde Faktoring Sektöründe Güncel Veriler ve Görünüm ele alınmaktadır. Finansman ve Nakit Yönetimi Sistemleri dördüncü bölümde açıklanmıştır, klasik (mevcut) yöntem ile kümülatif yöntem önerisi detaylarına yer verilmiştir. Beşinci bölümde Metodoloji yer almaktadır. Son bölüm sonuç bölümüdür.

2. Literatür Özeti

Faktoring sektörü, finansal sektörün bir alt unsurudur. Bununla birlikte, faktoring sektörü ile ilgili akademik çalışmalar, bankacılık sektörüne kıyasla nispeten sınırlıdır.

Factoringin dış ticaretin finansmanında önemli bir yeri bulunduğı için, Kaya, '*Dış Ticaret ve Finansmanı*' (2011:24) isimli kitabında, finansman tanımını, '...mal ve hizmet satışlarından doğan bir alacağın, faktoring konusunda faaliyet gösteren bir kuruluşa temlik edilmesi karşılığı garanti, alacağın takibi, yönetimi ve tahsili yoluyla bu fonksiyonlardan en az ikisinin bir arada kullanıldığı bir finansman ve sigorta yöntemidir' şeklinde yapmıştır. Aynı alışmada, Faktoringin fonksiyonları; Alacağın tahsili ve yönetimi, alacağın ödenmeme riskine karşı garanti (sigorta) edilmesi, finansman ve istihbarat olarak ifade edilmiştir.

Factoring faaliyetleri Türkiye'de faktoring şirketleri tarafından icra edilebileceğı gibi, mevzuatında faktoring hizmetleri yapabilme yetkisi alan bankalar tarafından da yapılabilmektedir. Kaya, '*Bankacılık Giriş ve İlkeleri*' (2012:67) isimli çalışmasında bu konuyu ele alırken, Bankacılık Kanunu'nun 4. Maddesinde öngörülen faaliyet konuları arasında 'Faktoring ve forfaiting işlemlerinin de bir faaliyet türü olduğuna vurgu yapmaktadır. Faktoring faaliyetinde bulunma yetkisine sahip olan bankalar, bu faaliyetlerini banka içerisinde Faktoring bölümleri vasıtasıyla yürütürler.

Faktoringin uygulamalarından biri olan faturalı çeklerin bedellerinin belirli bir iskonto oranıyla ön ödeme kapsamında satıcıya ödemesi işleminde çeklerin niteliği önemlidir. Kıymetli evrak mahiyetinde olan çekin hukuki durumu konusunda, Ansay, *'Introduction to Turkish Business Law'* (2002:77) adlı çalışmasında, *'Like other commercial paper, checks are subject to strict formalities'* ifadesi ile çeklerin sıkı şekil şartlarına tabi bir kambiyo senedi olduğunu vurgulamaktadırlar.

Faktoringin hukuki yönü ile ilgili sınırlı kaynak mevcuttur. Faktoring şirketlerinin kuruluşuna ilişkin olarak, Işıktaç, *'Uygulamada Bankacılar İçin Hukuk'* (2001:212) isimli çalışmasında, faktoringin içeriği, faktoring işlemlerinin işlevleri, faktoring türleri, risk değerlendirmesi ve faktoring şirketlerinin kuruluş işlemlerini ele almıştır ve kuruluş konusunda şu ifadeye yer vermektedir; 'bir faktoring şirketinin piyasada faaliyette bulunabilmesi için iki izin alması gerekir. Öncelikle, faktoring şirketi kurulabilmesi için Hazine Müsteşarlığı'ndan ön izin alınması, daha sonra da şirketin çalışmaya başlayabilmesi için faaliyet izninin alınması gerekir.'

Bankaların sunduğu kredi hizmetleri ile faktoring hizmetleri karşılaştırıldığında, faktoring hizmetlerinin birtakım konularda avantajlı olduğu görülür. Soufani (2002:243), *'On the determinants of factoring as a financing choice: evidence from the UK'* adlı makalesinde, banka kredileri ile faktoringin karşılaştırmasını yapmaktadır ve bulguları şunlardır; Farklar 'teminat' konusunda başlar, şöyle ki, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) genellikle, banka kredilerini destekleyecek varlıklardan yoksundurlar, faktoring söz konusu olunca şirketler alacaklarını teminat olarak sunabilirler. Diğer bir fark ise, kredi risk değerlendirmesi hakkındadır, faktoring kurumları kendilerine gelen işlem taleplerini değerlendirirken niceliksel ve niteliksel özelliklerin sayısı ile ilgilenirler, faktoring kurumları muteber borçlular ile ilgili olurlar, çünkü son tahlilde factoring firması müşterisi yani satıcıdan (client) ziyade borçlu (customer) ile iş yapmaktadır. Ayrıca, faktoring kredileri daha hızlıdır. Son olarak, faktoring firmaları kendilerini KOBİ'lere daha yakın irtibat halinde görmektedirler.

Faktoring hizmetleri türleri açısından ele alındığında; iki tür ana kategori görülmektedir: Yurt İçi Faktoring ve Yurt Dışı Faktoring olarak ikiye ayrılmaktadır. Laura (2010:28), yurtiçi faktoringi tanımlarken, uluslar arası ticari sözleşmenin olmadığı, operasyonun aynı ülkede olduğu ve yalnızca bir adet faktörün olduğu tür olarak bahsetmektedir, uluslar arası faktoringi tanımlarken ise 'yurtiçi faktoringin gelişimi ve uluslar arası ticari sözleşmesinin varlığı sonucunda ortaya çıkan ve bir veya iki

faktörün rol oynadığı faktoring’ ifadesini kullanmıştır. Yurtdışı faktoring (Uluslararası faktoring), uluslararası mal veya hizmet satışından doğan alacakların (vadesine 120 günden az kalan) satışı olarak Laura tarafından tanımlanmaktadır. Bunun yanında faktoring, rücu edilebilir ve rücu edilemez olarak da ikiye ayrılmaktadır. Işıktaç (2001:210), rücu edilemez faktoringi şu şekilde tanımlamaktadır; ‘Bu türün özelliği teminat işlevinin yerine getirilmesidir. Rücu edilemez faktoringde, borçlular ödeme de bulunmazsa faktör satıcıya rücu edememektedir.’ Bu tür faktoring aynı zamanda tam hizmet faktoringi olarak da bilinmektedir. Diğer yandan, Işıktaç (2001:211), rücu edilebilir faktoringi tanımlarken; ‘faktör, nedeni ne olursa olsun tahsil edemediği alacaklar için müşterisine rücu edebilir’ ifadesini kullanmaktadır.

Fatura finansmanı (invoice factoring) ve fatura iskontosu (invoice discounting) kavramı faktoring müessesesi için sık kullanılan ve önemli bir kavram olarak yer alır, Kevany (2007:55) bu kavramı şu şekilde tanımlamaktadır; Borçlunun kredi değerliliğinin incelenmesinden sonra faktoring şirketi faturayı satın alır ve faturanın %90 değerini satıcıya öder. Mal veya hizmet alıcısı (borçlu) fatura borcunu ödediğinde ise bakiye ödenir. İşlem ayrıca belirli bir komisyona tabidir. Güvene dayalı faktoring (confidential factoring) ise Kevany tarafından ‘müşterilerin (alıcıların) faktoring şirketinden haberdar olmadıkları bu nedenle gizli olarak tasvir edilen bir faktoring türü olarak tanımlanmaktadır.

2008 tarihi ile başlayan küresel finans krizi dünyada tüm sektörleri etkilediği gibi faktoring sektörünü de etkilemiştir. 2008 yılında başlayan ve henüz sona ermeyen küresel kredi krizi, kreditorlerin fon sunma istek ve kapasitesini sınırlamıştır. Stein (2011:30), ‘*Funding A Factoring Company During The Credit Crisis and Today*’ isimli makale çalışmasında, küresel krizin genel olarak etkileri ve mensubu bulunduğu kurum açısından negatif etkilerini ortaya koyduktan sonra, krizin getirdiği tehditlere karşı firma olarak nasıl karşı cevap verdiklerini açıklamıştır, ve kriz derslerini/reçetelerini şöyle özetlemiştir;

- Kredi kalitesinin korunması ve devam ettirilmesi,
- Yatırımcıların kazanılması, ve
- Bankalarla iyi ilişkiler oluşturulması ve bu ilişkileri korunması.

Factoring işlemlerinin gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerdeki faaliyet hacminin farkı, faktoring hizmetlerinin geleceği açısından önemli bir konudur. Bir ülkenin gelişmişlik seviyesinin faktoring hizmetlerinin gelişmişliğiyle olan ilişkisi, Klapper’in (2006:3123) araştırmasına konu olmuştur, makalesindeki araştırma bulgularının neticesinde şu sonuçlara

ulaşmaktadır; faktoring, istihbarat bilgisine ulaşma imkanının daha geniş olduğu ülkelerde önemli bir finansman kaynağıdır. İstihbarat bilgi kaynağına erişim ve adli etkinlik, gelişmekte olan bir çok ülkede zorluk unsurudur.

3. Türk Faktoring Sektörü Hakkında Güncel Veriler ve Görünüm

21 Kasım 2012 tarihinde onaylanan ‘Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu’ beraberinde birtakım yeniliklerde getirmektedir. Söz konusu kanunu Faktoring Derneği Başkanı Zafer Ataman, Ekonomist dergisinin 02 Aralık 2012 sayısında değerlendirmiştir ve Meclis’ten geçen Kanun’un Faktoring Sektöründe imaj düzeltmesi etkisi yapacağını belirtmiştir. Ataman, ‘Sanıldığı üzere aczi finanse etmiyor faktoringçiler’ ifadesi ile kanunun öncelikle algı sorununu bertaraf edeceğini vurgulamaktadır. 2012 yılı Türk Faktoring sektörünün performansı ve görünümü konusunda Ataman, şu değerlendirmelerde bulunmuştur; ‘Faktoring, 2011 yılında 71 milyar TL ciroya ulaştı ve Türkiye ticaretinin yaklaşık yüzde 6’sına aracılık etti. Dünyada 70 ülke içinde 14’üncü sırada olan Türk faktoringçileri, Avrupa’da ise 9’uncu sırada kendine yer buldu. İhracat faktoringi hizmetinde Türkiye yüzde 18’lik payla muhabirli ihracat sıralamasında Çin’den sonra ikinci konumda. Sektörümüz, üçüncü çeyrekte geçen yılın aynı dönemine göre aktif büyüklükte yüzde 7, ciroda ise yüzde 2 büyüyerek 54 milyar ciroya ulaştı ve reel sektöre 15 milyar TL’ye yakın kaynak yarattı’ (Ekonomist, 02 Aralık 2012, s.66-67).

Dünya’da faktoring sektörü yıllar itibarıyla hacim açısından gelişme göstermiştir. Kroll (2007:18), ‘Factoring Comes Into Fashion’ çalışmasında 2007 itibarıyla başarılı bir konumda olan sektöre 15 yıl önce gereken önem gösterilmediğini ifade ederek, dünya faktoring hacmi konusunda bilgiler vermektedir; Factors Chain International adlı kurumun verilerine göre, 2005 ve 2006 arasında faktoring hacminin %12 artış ile dünyada 1.02 trilyon Euro’dan 1.134 trilyon Euroya yükseldiğini açıklamaktadır. Aynı çalışmada, ABD’de faktoringin 2006 yılında 65 milyar USD büyüklüğe ulaştığı bilgisine yer verilmiştir.

BDDK Finansal Piyasalar Raporu’nun Faktoring ile ilgili bölümünde açıklandığı üzere; 2012 yılı ikinci çeyreğinde sektörün aktifleri önceki yılın aynı dönemine oranla %12.6 artış göstermiştir. Alacaklar kalemi aktiflerin içerisinde %90’lık yüksek bir payı oluşturur. Sektör karlılığında aynı dönemler karşılaştırılınca %41.8 artış görülmektedir. Faktoring

gelirleri aynı dönemde %50 oranında artış göstermiştir. 2010 yılından sonra Faktoring sektörünün Bankacılık sektörü dışındaki finans sektörü içerisindeki payı azalma eğilimindeyken 2012 Haziran dönemi itibarıyla yeniden artması olumlu karşılanmaktadır. Sektördeki firma sayısında ise yıllar itibarıyla artış görülmektedir.

Tablo 1. Faktoring Sektörü Operasyonel Göstergeleri

(Adet)	2008	2009	2010	2011	2012
Şube Sayısı	20	26	28	25	62
Temsilcilik Sayısı	128	116	175	218	185
Kaynak : BDDK					
<i>2012 Yılı sonu itibarıyla sektörde 78 şirket faaliyet göstermektedir.</i>					

Tablo-1’de görüldüğü üzere, 2008 yılından sonra sektörde şube sayısında genel anlamda artış görülmektedir. Yeni yasa ile birlikte faktoring işlem hacminde meydana gelecek artışla birlikte şube sayısında da artış olacaktır.

Tablo 2. Finansal Sektör İstihdam Sayısı

(Adet)	2010	2011	2012
Faktoring	3,557	3,819	4,186
Kaynak : BDDK			

Tablo-2’de göstermektedir ki; 2010 yılından sonra sektörde istihdam sayısında genel anlamda artış söz konusudur. Yeni yasanın pozitif etkilerinin istihdam alanında da olması beklenmektedir.

4. Finansman ve Nakit Yönetim Sistemleri

Türkiye’de faaliyette bulunan faktoring firmaları müşterilerine hizmetlerini sunarken, ihtiyaçları olan fonları kendi kaynaklarından (sermaye) ve yabancı kaynaklardan sağlarlar. Burada yabancı kaynaklar banka kredileri ve diğer fon kaynaklarından oluşur. Sermaye piyasası araçlarından faydalanarak doğrudan borçlanmaya gitmek imkanı olmakla birlikte, mevcut durumda, sektör firmaları fonlarını bankalardan TL ve Yabancı Para cinsinden, Spot, Rotatif ve Over-Night (O/N) kredi olarak temin etmektedirler.

Factoring firmalarının müşterilerine fon temin ederken finansman kaynakları oluşturma, uygun koşullarda, uygun vadelerde finans kurumlarından (bankalardan) fon sağlamaları gerektiği tabidir, bununla birlikte fon kaynaklarını oluştururken finansmanın mevzuatına önem vermeleri ve yasal düzenlemelere riayet etmeleri gerekmektedir. Makale konumuzun çerçevesi ölçüsünde finansmanın mevzuatına kısaca değinmek yerinde olacaktır. Mevzuat uyarınca, Türkiye'deki Factoring firmalarının Yurtiçi factoring faaliyetleri kapsamında müşterilerine kullandıracakları TL krediler için yurtiçi bankalardan TL kredi temin etmeleri mümkündür. Bununla birlikte **ihracat factoringi** kapsamında temin edilen ve kullanılan fonlar (döviz olarak kullanılan kredi ve ödemeleri) konusunda bazı hususlar önem arz etmektedir, şöyle ki, ihracatın finansmanı için (İhracatın finansmanında factoring: Türkiye'de yerleşik ihracatçıların yurt dışına sattıkları ve sevk ettikleri mallardan kaynaklı ihracata dair faturaların geri dönülemez iskonto/iştiraya tabi tutulması, bu faturaların Yurtiçindeki Factoring firması tarafından satın alınması demektir.) yurtiçindeki bir factoring firması yurtdışındaki bir bankadan fon (kredi) temin edebilir ve döviz olarak müşterisine kullanılabılır, fakat bu kredi sürecinin mevzuata uygun olabilmesi için iki koşulun yerine getirilmesi elzemdir: Kredi bedellerinin yurtdışı bankadan sağlanıp Türkiye'deki ihracatçıya (müşteri) döviz olarak ödenebilmesi için, kredinin Türkiye'deki bir bankadan değil yurtdışındaki bankadan temin edilmesi gerekir ve ayrıca ihracat factoringi işlemine esas factoring sözleşmesindeki iskonto/iştiraya işleminin geri dönülemez (gayri kabili rücu= 'irrevocable') nitelikte olması gerekmektedir.

4.1. Klasik (Mevcut) Nakit Akım ve Finansman Modeli

Türkiye'de faaliyette bulunan factoring firmalarında kullanılan nakit akım yöntemleri; factoring firmasının büyüklüğü, kurumsallaşma derecesi, faaliyet süresi ve faaliyette bulunduğu factoring hizmet alanlarının çeşitleri ve derinliğine bağlı olarak değişiklik ve çeşitlilik arz etmektedir.

Bununla birlikte, sektördeki nakit yönetimi sistemlerinin genel olarak benzerlik gösterdiği bilinmektedir. Factoring şirketlerini, banka iştiraki olan ve olmayan kurumlar olarak iki ana grupta incelersek, özellikle banka iştiraki olmayanlarda factoring faaliyetlerinin niteliğine paralel olarak bankalardan temin edilen rotatif veya o/n fonların (krediler) kullanılarak factoring plasmanlarının finanse edildiği görülmektedir. Rotatif ve O/N krediler yanında kısa vadeli spot banka kredileri de kullanılmaktadır.

Fonların kullanımında düşük maliyetli olan banka kredileri tercih edilmektedir. Bankalardan kullanılan krediler ile faktoring müşterilerine kullandırılan fonlar arasındaki vade uyumunun gözetilmesi, bankadan temin edilecek kredilerin maliyetine göre daha az dikkate alınan bir unsur olabilmektedir. Finansman tercihinin bu yönde olması nakit akım modellerini etkileyen bir unsurdur.

Finansman ihtiyacının tutarını ve vadesini belirlemesi beklenen ‘Nakit Akım Modelleri’ bu temelden hareketle daha basit bir yapıda olmaktadır. Bu şekilde icra edilen nakit akım modelleri ise son tahlilde; bankadan temin edilen fonlar ile müşteriye kullandırılan fonların arasında vade uyumunu büyük ölçüde dikkate almaktan uzak modeller olmaktadır. Vade uyumsuzluğu ise risk yönetiminin önemli bir alt unsuru olan vade riskini (*‘maturity gap’*) doğurmaktadır.

Klasik metot olarak adlandırabileceğimiz bu yöntem örnek olarak şu şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 3. Klasik Metot Nakit Akım Tablo Örneği

İşlem (01/01/2001)	Tutar		Para Birimi	Açıklama
X Bankasından kullanılan TL kredi	1.000.000,00	(+)	TL	O/N
Y Müşterisine kullandırılan TL kredi	600.000,00	(-)	TL	(Ortalama Fatura Vadesi 3 ay)
Z Müşterisine kullandırılan TL kredi	400.000,00	(-)	TL	(Ortalama Fatura Vadesi 2 ay)
İşlem (02/01/2001)	Tutar		Para Birimi	Açıklama
X Bankasından kullanılan TL kredi faiz ödemesi	1.000,00	(-)	TL	(O/N Kredi Faizi)
X Bankasına kullanılan TL kredi Anapara Geri Ödemesi	1.000.000,00	(-)	TL	O/N
X Bankasından kullanılan Yeni TL kredi	1.000.000,00	(+)	TL	O/N

Kısa Vadeli Spot TL kredi kullanımında ise süreç benzerdir, sadece vade yukarıdaki örnekten farklı olarak günlük (over-night) yerine daha uzun vade (ortalama 1-3 ay vade) olabilmektedir. Rotatif TL kredilerde ise kullanılan kredi faizi 3'er aylık devre sonlarında bankaya ödenmektedir.

Her 3 grubun temel özelliği ise, bankadan kullanılan fon (kredi) vadesi ile müşteriye kullandırılan fon (kredi) vadelerinin birbiriyle uyumunun gözetilmemesidir. Bir başka tabirle, vade riski göz ardı edilebilmektedir.

4.2. Kümülatif (Alternatif) Nakit Akım ve Finansman Modeli

Vade riskini bertaraf edebilecek, bankalardan temin edilecek fonlarla müşteriye sağlanacak fonların vade uyumunu sağlayacak bir finansman ve nakit akım modelinin tasarlanarak icra edilmesi sektördeki şirketlerin daha sağlıklı bir finansal yapıya kavuşması ve daha etkin bir nakit yönetiminin uygulanması için bir gerekliliktir.

Daha profesyonel, etkin ve verimli bir model hem Türk Lirası, hem Yabancı Para hem de Dövizle Endeksli Kredilerin plasmanında kullanılabilir bir modeldir. Söz konusu model örnek bir işlemle aşağıda açıklanmıştır. Model, Microsoft Ofis Excel programıyla kolayca kurulabilir ve icra edilebilir. Aşağıdaki örnek MS-Excel üzerinde örneklendirilmiştir. Uygulama paket bir bilgisayar programı vasıtasıyla da yürütülebilir. Nakit Akım Modülü bir takım bileşenlerin interaktif etkileşimi vasıtasıyla ortaya çıkmaktadır. Bu bileşenler aşağıdaki MS-Excel Çalışma Sayfalarında ayrı ayrı oluşturulur ve son tahlilde 'Nakit Akım Durumu' Ana Sayfası ideal nakit akım yapısını ve temin edilecek fon miktar ve vadesini ortaya çıkarır.

İlk bileşen nakit girdilerdir. Faktoring firmalarının nakit girdileri doğal olarak fonlanan faturalardan belirli tarihte gelecek olan fon akımlarıdır ('Nakit Giriş-Eski Faturalar' sayfası).

Tablo 4. Nakit Girişi Eski Faturalar

Firma Adı (Müşteri)	Borçlu Adı	Fatura No	Fat.Vade	Ön Ödeme (TL)
Müşteri 1	Borçlu 1	111	15.11.2012	55.000
Müşteri 2	Borçlu 2	222	05.11.2012	20.000

İkinci bileşen nakit çıkışlarının ilk bölümü olan kredi geri ödemeleridir. Faktoring firması, kullandığı fonlar mukabilinde kredi anapara ve

fonlarını belirli olan tarihte geri ödeyecektir (‘**Banka Kredi Ödemeleri**’ sayfası)

Tablo 5. Banka Kredi Ödemeleri

Tarih	Banka Adı	Tutar (TL)	Faiz / Anapara
03.11.2012	A Bank	50.000,00	Anapara
03.11.2012	A Bank	1.000,00	Faiz
10.11.2012	B Bank	100.000,00	Anapara
10.11.2012	B Bank	2.000,00	Faiz

Üçüncü bileşen ise mevcut işgününde müşterilere kullanılacak fonlardır. Fonlara esas teşkil eden faturaların vade ve tutarları nakit çıkışlarının ikinci bölümü ve unsuru olacaktır (‘**Kullandırım..Yeni Fatura**’ sayfası).

Tablo 6. Kullandırım-Yeni Fatura

	Toplam	115.000,00
Fatura (Firma Adı/No)	Tarih (Yeni Faturanın Vadesi)	Tutar
	03.11.2012	
	04.11.2012	
A	05.11.2012	55.000,00
	06.11.2012	
	07.11.2012	
B	08.11.2012	20.000,00
	09.11.2012	
	10.11.2012	
	11.11.2012	
C	12.11.2012	40.000,00

Dördüncü bileşen ise, banka bakiyeleridir. Çalışılan her bir bankanın bakiyesi kaydedilmelidir (‘**Banka Bakiyeleri**’ sayfası).

Tablo 7. Banka Bakiyeleri

	A Bank	B Bank	C Bank	D Bank	Toplam
Banka Bakiyesi	1,00	0,00	0,00	1.000,00	1.001,00

Beşinci bileşen ise modelin ana unsurudur ve nakit akım durumunu, fon açığını, fon ihtiyacının hangi vade ve tutarda olduğunu gösterir (*'Nakit Akım Durumu'* sayfası). Tablo.8'de sunumu yapılan örnek modelin işleyişi;

1.Tabloda '*Kümülatif Açık*' 160.000.- TL olarak hesaplanarak, faktoring firmasının mevcut gün için kullanacağı kredi tutarı belirlenmiş ve kullanacağı krediyi hangi optimum tutar ve vadelerde ödeyeceği bilgisi nakit akış tablosu verilerine göre -'*Firmanın Kullanacağı Kredinin Geri Ödeme Tablosu*' sütununda - otomatik olarak- ortaya çıkarılmıştır. Firmanın nakit akış durumuna göre en uygun ödeme tutar ve vadeleri sırasıyla 65.000.- TL (05.11.2012), 40.000.- TL (12.11.2012) ve 55.000.- TL (15.11.2012) tarihleri olup, toplam ödeme tutarı ise '*Firmanın Kullanacağı Kredinin Geri Ödeme Tablosu*' sütun başlığı üzerinde yer alan hücrede 160.000.- TL olarak görülmektedir.

2.'*Kümülatif Açık*' rakamı; nakit giriş değerleri (-) olarak ve nakit çıkış değerleri (+) olarak toplanarak hesaplanmaktadır (*Doğal olarak nakit girişleri (+) , nakit çıkışları ise (-) olarak dikkate alınmaktadır, ancak notasyon açısından bu şekilde kullanım tercih edilmektedir.*)

3.'*Kümülatif Açık*' rakamını (160.000.-TL) formül olarak elde etmek gerekirse, şu şekilde hesaplanmaktadır; Tabloda 03.11.2013 (Mevcut Gün) günü itibarıyla, *Banka Bakiye Toplam + Nakit Girişi Eski Fatura tutarları* (02.11.2012 + 03.11.2013) toplamı; '*Banka Kredi Ödemeleri*' + '*Günlük Yeni Kullandırım*' tutarı + '*Günlük Faiz Ödemesi*' toplamından çıkarılmaktadır. Buradaki ifadeler örnekteki rakamlarla ifade edildiğinde;

$$\underline{\underline{160.000.- TL = - (1.001.- TL + 0.- TL + 0.- TL) + (45.000.- TL + 115.000.- TL + 1.000.- TL)}}$$

4.Burada mevcut güne ait (03.11.2012) 160.000.- TL tutarındaki '*kümülatif açık*' rakamı günlük fon (kredi) ihtiyacını gösterirken, diğer günlere ait '*kümülatif açık*' rakamları tablodaki kümülatif nakit akış hareketlerinin toplamıdır; bir başka deyişle, '*kümülatif nakit girişi eski*

fatura tahsilat' ve *'kümülatif kullandırım yeni fatura*' toplamından *'kümülatif banka kredi ödemeleri*' çıkarılmaktadır, ve o güne ait kümülatif olarak nakit pozisyonunun artı veya eksi durumunda olduğu görülebilmektedir.

5. *'Geri ödeme tablosu'nun* hesaplama modeli şu şekilde çalışmaktadır; mevcut gün için ihtiyaç duyulan fon (kredi) bakiyesi dikkate alınmak suretiyle, eğer o gün *'kümülatif açık*' sütunundaki bakiye müsaitse, model o gün içinde geri ödeme yapılabileceği kurgusu üzerinde kurulmuştur.

6. Son olarak, *'Nihai nakit açık*' sütunu ise; herhangi bir günde, *'kümülatif açık*' ile *'geri ödeme planı'*ndaki (mevcut günden sonraki) toplamların farkını göstermektedir.

5. Metodoloji

Çalışmanın amacı Türk Faktoring Sektöründe mevcut finansman ve nakit akış yapısının irdelenerek yeni bir model önerisini ortaya koymak olduğu için mevcut yapılarla önerilen modelin karşılaştırılması yöntemine ağırlık verilmiştir. Karşılaştırma yapılırken faktoring müessesesinin özünde alternatif bir finansman modeli olduğu ve faktoring kurumlarının diğer finansal sektörlerde mevcut olduğu üzere finansal risklere maruz kalabileceği göz önünde bulundurulmuştur; özellikle vade riskini bertaraf edebilme yönünden mevcut yapı ile yeni model karşılaştırılmıştır.

SWOT analiz çalışması yapılmıştır ve mevcut finansman ve nakit akış modeli ile önerilen yeni modelin güçlü ve zayıf yönleri yanında tehdit ve fırsatları da ele alınabilmektedir.

SWOT analiz yanında, üçüncü bölümde sektörün Türk Finansal Sektöründeki yeri hakkında kısa ve öz bilgiler tablolarla sunularak bu çalışmanın yapılmasının önemi vurgulanmaktadır.

Tablo-8. Nakit Akım Durumu								Tarih	03.11.2012	
					Günlük Yeni Kullandırım	03.11.2012	115,000.00			
					Faiz Ödemesi	03.11.2012	1,000.00	1,000.00	asgari tutar	
p.k.	75,000.00				gerekli limit		1.00	-160,000.00	Faktöring Firmasının Kullanacağı Kredi Toplamı	
Tarih	Nakit Girişi_Eski Fatura (Tablo_4)	Kümülatif Nakit Girişi_Eski Fatura Tahsilat	Banka Kredi Ödemeleri (Tablo_5)	Kümülatif Banka Kredi Ödemeleri	Kullandırım Yeni Fatura (Tablo_6)	Kümülatif Kullandırım (Yeni Fatura)	Banka Bakiyeler Toplam (Tablo_7)	Kümülatif Açık	Firmanın Kullanacağı Kredinin Geri Ödeme Tablosu	Nihai Nakit Açık
02.11.2012	0.00	75,000.00	0.00	75,000.00	0.00	115,000.00	1,000.00	160,000.00	0.00	0.00
03.11.2012	0.00	75,000.00	45,000.00	75,000.00	0.00	115,000.00				
04.11.2012	0.00	75,000.00	0.00	30,000.00	0.00	115,000.00		160,000.00	0.00	0.00
05.11.2012	20,000.00	75,000.00	0.00	30,000.00	55,000.00	115,000.00		160,000.00	-65,000.00	0.00
06.11.2012	0.00	55,000.00	0.00	30,000.00	0.00	60,000.00		85,000.00	0.00	-10,000.00
07.11.2012	0.00	55,000.00	0.00	30,000.00	0.00	60,000.00		85,000.00	0.00	-10,000.00
08.11.2012	0.00	55,000.00	0.00	30,000.00	20,000.00	60,000.00		85,000.00	0.00	-10,000.00
09.11.2012	0.00	55,000.00	0.00	30,000.00	0.00	40,000.00		65,000.00	0.00	-30,000.00
10.11.2012	0.00	55,000.00	30,000.00	30,000.00	0.00	40,000.00		65,000.00	0.00	-30,000.00
11.11.2012	0.00	55,000.00	0.00	0.00	0.00	40,000.00		95,000.00	0.00	0.00
12.11.2012	0.00	55,000.00	0.00	0.00	40,000.00	40,000.00		95,000.00	-40,000.00	0.00
13.11.2012	0.00	55,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00		55,000.00	0.00	0.00
14.11.2012	0.00	55,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00		55,000.00	0.00	0.00
15.11.2012	55,000.00	55,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00		55,000.00	-55,000.00	0.00
16.11.2012	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00

SWOT Analiz

Alternatif finansman modeli olarak da tanımlanan Faktoring faaliyetlerinin finansman ve nakit akışının daha profesyonel ve etkin olarak icra edilmesini sağlayacak yeni bir modelin faydalarının somut olarak görülebilmesi için SWOT analiz hazırlanmıştır.

Bu şekilde, mevcut sistemlere göre bu çalışmada önerilen modelin güçlü ve zayıf yönleri, fırsat ve tehditler ele alınmıştır.

Tablo 9. Türk Faktoring Sektöründe Yeni Nakit Akış Modelinin SWOT Analizi			
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
Vade Riskinin Bertaraf Edilebilmesi	Basit Nakit Akımlarına Nazaran Daha Çok Zaman Alması	Profesyonel Nakit Akış Planının Elde Edilmesi	Eğitimli İşgücü Tarafından Yürütülmemesi Halinde Finansal Kayıplara Maruz Kalınması
Kur Riskinin Dolaylı Olarak Giderilmesi	Çalışılan Banka Kurumunun Sayısının Fazla Olması Durumunda Etkinliğin Azalması	Bütçe Çalışmalarında Kolaylık	
Uzun Vadeli Nakit Hareketlerinin İzlenebilmesi		Uzun Vadeli İşlemlerin İcra Edilebilmesi Konusunda Fırsat Yaratılması	
Nakit İhtiyacının İzlenebilmesi			

6. Sonuç

Bu çalışma, Türkiye'deki Finansal Sektörün önemli bir unsuru olan ve giderek önem kazanan bir endüstri haline gelen Faktoringin finansman ve nakit akış model yapısını incelemektedir ve alternatif bir model önerisi ortaya koymaktadır. Bunun yanında, faktoring hakkında temel bilgiler, özet tarihçe, faktoring finansmanının mevzuat boyutu konu bütünlüğü açısından kısaca ele alınmıştır.

Sektörün son yıllarda artan işlem hacmi, dinamik yapısı, istihdam gücü, kurumsal ve KOBİ niteliğindeki reel sektör şirketlerine sağladığı finansman desteği göz önüne alındığında, sektördeki firmaların daha etkin bir finansman ve nakit akım modeli tasarlama ve uygulamaları önemli hale gelmektedir. 2012 yılının son ayında kanunlaşan yasa tasarısı ile birlikte, Faktoring sektörünün faaliyetleri ivme kazanacaktır ve sektörün ciro hedefinde, şube ve istihdam sayısında olumlu sonuçlar görülecektir. Tüm finans sektörü içerisinde faktoring sektörünün payının artabileceği öngörülmektedir.

Daha profesyonel bir nakit akım modelinin icra edilmesi, kar marjlarının daraldığı bir ortamda hem sektör firmalarıyla hem bankalarla rekabetin yaşandığı, finansal risklerin arttığı bir ortamda faktoring firmalarına rekabet avantajı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Ansay, T., Schneider, E. C. (2002). Introduction To Turkish Business Law. Kluwer Law International, Ankara: Turhan Kitabevi.
- Berk, N. (2012). Finansal Yönetim. İstanbul: Türkmen Yayınevi, 10. Baskı.
- Ekonomist, 02-08 Aralık 2012, Yıl 22, 152273, Sayı 2012/49, 66-67.
- Finansal Piyasalar Raporu, 2012, Bankacılık Düzenleme Ve Denetleme Kurumu, Yayınlama Tarihi: 26/09/2012, Sayı 26, [Erişim Tarihi 02/12/2012].
- Işıқтаç, M. Ş. (2001). Uygulamada Bankacılar İçin Hukuk. İstanbul: Denizbank Yayınları.
- Jones, O. T. (2009). "Factoring", *Harward Business Review*, 186-198.
- Kaya, F. (2011). Dış Ticaret ve Finansmanı. 2. Baskı, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Kaya, F. (2012). Bankacılık Giriş ve İlkeleri. 1. Baskı, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Kevany, K. (2007). "The Facts On Factoring", *NZ Business*, 53-55.
- Klapper, L. (2006). "The Role Of Factoring For Financing Small And Medium Enterprises", *Journal of Banking and Finance*, 30, 3111-3130.
- Kroll, K. (2007). "Factoring Comes Into Fashion", *Business Finance*, 18-21.

- Laura, G.V. (2010). "International Factoring - A Viable Financing Solution for Firms", *The Young Economists Journal*, Vol. 1, Issue 14, 27-34.
- Ravas, O.C., David, A. (2010). "Factoring Agreement-Financing Method for The Companies In Lack of Cash-Flow", *Annals of The University of Petroşani, Economics*, 10(4), 289-296.
- Stein, G. (2011). "Funding A Factoring Company During The Credit Crisis And Today", *The Secured Lender*, Vol. 67, Issue 3, 29-30.
- Soufani, K. (2002). "On The Determinants Of Factoring As A Factoring Choice: Evidence From The UK", *Journal of Economics And Business*, 54, 239-252.

